

Dr. Folch

Pere Folch

Revista Catalana de Psicoanàlisi, Vol. XXXI/1

Josep Oriol Esteve
Barcelona

“És quan dormo que hi veig clar”, va escriure el poeta pastisser Foix, o és pastisser poeta? I és que els poetes parlen per tots nosaltres.

Ara somio despert que en Pere Folch està dormint encara, que és com el vaig veure per última vegada, i que somnia que tots farem nostres els seus missatges, sobretot el d’una tríade que un altre poeta m’ha fet avinent, que és “respecte, amor i solidaritat”. Que ens en fa molta falta, i en Pere sabia donar-te’n.

Ell, en la meva experiència, va saber fer tots els rols, tots el papers que calien, per tirar endavant com a ell li agradava dir, per no magnificar les tasques que constantment empenia i que sabia mantenir fins al final. En el meu cas, primer psicoanalista, després company de Societat, col·lega professional, més endavant mentor, company de treball i també amic.

És en aquesta condició d’amic que vull agrair, no només a ell, per la infinitat d’experiències que hem compartit, sinó també a la família, haver-me permès acompanyar-los en aquells últims moments que em van permetre viure, i procuraré aprendre la seva última lliçó: la del ben morir.

Ara em sembla que ve a tomb el record de com vaig conèixer el Dr. Folch (quan el vaig veure per primera vegada era el Dr. Folch per a mi i ara és en Pere), perquè em sembla paradigmàtic de la relació que sabia mantenir. Va ser en el seu despatx del Passeig de la Bonanova, per demanar-li de fer la psicoanàlisi amb ell. Era un despatx gran, lluminós,

allargat en el meu record, al final del qual hi havia una taula de despatx estilitzada, segurament Lluís XV, que em va produir un impacte estètic impressionant, i ell rebent-me profundament cordial, fumant un puro enorme, tot i que eren les 10 del matí. Era paradoxal i ja mai més no ens han abandonat les paradoxes, sempre amb l'estètica, l'elegància, i amb aquell tarannà emocional que us he dit.

Sento que no és el moment de donar compte de les moltíssimes activitats creatives que ha promogut i portat a terme, i espero que ja hi haurà moment per fer-ho, però ara només voldria subratllar la seva capacitat i la seva elegància amb la qual sabia sostenir, proposar, no només diferents posicions, sinó fins i tot perspectives que podien ser contràries a les del ponent (només cal recordar les diferents reunions científiques de l'Institut de Psicoanàlisi i els Seminaris). Amb el seu tarannà podia usar aquella tríade (respecte, amor, solidaritat) de manera que el protegia i ens protegia dels sentiments feridors que es desvetllen en les controvèrsies. D'aquest tarannà n'hem anat rebent lliçons a bastament; segurament no les he pogut aprendre totes, almenys tant com hagués volgut.

El meu Pere Folch va saber anant canviant el seu paper en la seva relació amb mi i ho va saber fer amb tots els que tractaven amb ell.

En Pere, sempre que el necessitàvem l'havíem trobat. Em recordo que un dia que li estava explicant els meus tràfecs, em va citar el Carles Riba en un poema dirigit a un jove poeta que deia:

“¿Què hi respondries tu,
[...]
[...]
tu que no pots comprendre
que el cor sigui pesant
i les coses esquerpes,
el somni tingui risc,
i tot amor tristesa? ”

Per això volia parlar d'aquesta última lliçó, la de la bona mort, que ens ha sabut donar expressant que era conscient del curt recorregut que tenia per endavant. Ell deia que havia ressuscitat del xoc que va sofrir a l'estiu per no acomiadar-se a la “francesa” i que podia anar gaudint de la vellesa amb la música, amb la lectura, fins i tot amb la bellesa del Futbol del Barça, fins que va començar a sentir que li augmentava progressivament el desig de dormir i d'instal·lar-s'hi serenament, sense dolor, sense sofriment.

Potser val la pena precisar que el dilluns al vespre em deien les seves filles que estava alegre i fins i tot il·lusionat per veure el proper partir del

Barça. Havíem quedat que el veuríem junts. Ens vam donar un “bona nit” cordial, però al matí ja havia entrat en el son plàcid d’aquesta nit interminable que encara dura per a ell.

Penso en la paradoxa que és i no ens deixa mai. El que si ara el trobem a faltar el podrem trobar dins nostre.

En Pere Folch va saber encarnar amb naturalitat, fins i tot amb elegància, la realitat psíquica que, en les nostres experiències de tractament psicoanalític, veiem que costa tant de reconèixer, i és que necessitem de l’altre per a la nostra realització.

Va instituir a la Península Ibèrica la psicoanàlisi amb un portuguès, el Dr. Alvim, i un altre català, Pere Bofill, amb qui després van refundar la psicoanàlisi com a societat científica a Catalunya sota el nom de Societat Espanyola de Psicoanàlisi (perquè en aquell moment era preceptiu) i tenia al calaix, on encara hi és, esperant millors temps, el nom registrat de Societat Catalana de Psicoanàlisi.

Va saber trobar la Dra. Corominas per fundar la *Revista Catalana de Psicoanàlisi* (aquesta revista que ens acomuna). I amb altres companys va tirar endavant la col·lecció de *Monografies de Psicoanàlisi i Psicoteràpia*, que tant contribueix a aportar i difondre els coneixements psicoanalítics més rellevants i recents a casa nostra. També va saber trobar els que calien per portar a terme tantes altres iniciatives per fer camí - la via catalana de la psicoanàlisi, podríem dir-ne ara - en la difusió del pensament psicoanalític del nostre país, com van ser el PIPP i el CEPP, per exemple.

Sabia, jo diria sense conflictes, que havia d’anar acompanyat.

Inevitablement, a la fi del seu curs vital, ens ha deixat, però encara ens acompanya. En sóc testimoni. Fa poc, un dia que em costava, potser no volia, despertar-me, vaig somiar que em cridava de l’altre marge d’un canal, i em vaig despertar del tot, puntualment tal com tocava.